

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник наукових праць
Рівненського державного
гуманітарного університету

**Актуальні
проблеми
сучасної
філології**

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Випуск XVIII

*Наукові записки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Рівне–2010

ББК 81 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету.
А 43 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії.
4 Вип. 18. – Рівне: РДГУ, 2010. – 265 с.
УДК
811.161.2

У збірнику, присвяченому 70-річчю видатного сучасного вченого-лінгвіста, академіка АН ВШ України, доктора філологічних наук, професора Каленика Федоровича Шульжука, вміщено статті науковців Рівненського державного гуманітарного університету та інших провідних вишів України з актуальних проблем граматичної будови української мови. У полі зору дослідників питання синтаксису, морфології, лексикології, мовної освіти тощо.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів філологічних факультетів, учителів української мови.

Редакційна колегія:

Головний редактор	Шульжук Каленик Федорович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету, дійсний член Академії наук вищої школи України
Заступник головного редактора	Степанова Ольга Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету

Члени редакційної колегії:

1. **Архангельська А.М.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства та славістики Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
2. **Вихованець І.Р.**, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.**, доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Донецького національного університету.
5. **Кірілкова Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
6. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Мандрик Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Мірченко М.В.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки.
9. **Тищенко О.В.**, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шкарбан Т.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шульжук Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Степанова О.І.

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 30.04.2010 р.)

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12. Рівненський державний гуманітарний університет.
(вул. Остафова, 31; кафедра української мови)

2. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: Стилїстика та культура мови. – К. : Довіра, 1999. – 342 с.

3. Ивин А. А. Основания логики оценок. – М. : Наука, 1970. – 247 с.

4. Коваленко Б. О. Розмовна лексика та фразеологія в мові сучасних українських газет // Ономастика і апелятиви. – Вип. 17. – Дн-ськ : ДНУ, 2002. – С. 54–69.

5. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української мови. – К. : Вища шк., 1987. – 351 с.

6. Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики : Формування і розвиток категорії оцінки. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 350 с.

7. Мазурик Д. Поетичні окаяоналізми : традиція і сучасність // Культура слова. – 2000. – № 55–56. – С. 45–51.

8. Почепцов Г. Г. Теория и практика коммуникации. – М. : Центр, 1998. – 352 с.

9. Сучасна українська літературна мова : Лексика і фразеологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1973. – 440 с.

10. Чернописька Л. “Зручна” мова українських інтернет-ЗМІ // Слово просвіти. – Ч. 36. – 8-14 вересня 2005 р. – С. 3.

11. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. – М. : Гнозис, 2000. – 326 с.

SUMMARY

In the article different aspects of estimation and estimated value are analyzed: are determined the special features of the estimated function of the stylistically units contemporary political discourse the media of the Ukraine.

УДК 811.161.2'27'21

Євген ВОКАЛЬЧУК

КУЛЬТУРОМОВНІ ПРОБЛЕМИ СПОРТИВНОГО ТЕЛЕДИСКУРСУ

Досліджено культуромовні проблеми професійної діяльності спортивних тележурналістів, проаналізовано типові мовні помилки у сучасному теледискурсі, з'ясовано основні причини порушення орфоепічних, акцентуаційних, лексичних, стилістичних норм сучасної української літературної мови.

Ключові слова: культура мови, усне мовлення, засоби вербальної комунікації, спортивні телепрограми.

Багатоаспектність такого явища, як усне мовлення, цілком закономірно ставить його в центр наукових зацікавлень вітчизняних та зарубіжних дослідників, причому не лише мовознавців, а й психологів, соціолінгвістів, письменників, журналістів. У поле зору науковців потрапляють зокрема такі аспекти дослідження специфіки усного мовлення: загальнотеоретичні проблеми культури мови (О. Сербенська, С. Єрмоленко, М. Кожина, Н. Бабич, М. Ільяш, Л. Струганець, Б. Головін, Г. Васильєва та ін.); особливості публічного мовлення (Г. Сагач, Н. Бабич, Б. Головін, І. Шведов, П. Таранов, П. Л. Сопер, І. Томан, Д. Карнегі та ін.); проблеми мовленнєвих жанрів (А. Вежицька, М. Бахтін та ін.); психологія усного мовлення (О. Леонтьєв, І. Синиця та ін.); паравербальні засоби спілкування (Я. Радевич-Винницький, Ф. Хміль, Т. Ніколаєва, О. Леонтьєв, А. Піз, Е. Холл та ін.); комунікативні стратегії (А. Вежицька, Г. Почепцов, Ф. Бацевич, А. Москаленко, О. Селіванова, Є. Сидоров та ін.); культура наукового, навчального спілкування (Б. Головін та ін.); культура ділового спілкування (А. Коваль, Ф. Хміль, Т. Чмут, Я. Чорненький, Л. Зубенко, В. Немцов та ін.); особливості формування й удосконалення професійного мовлення вчителів (О. Муромцева, В. Жовтобрюх, Л. Струганець та ін.), акторів (А. Гладишева та ін.); специфіка мови радіо і телебачення (О. Сербенська, С. Єрмоленко, В. Лизанчук,

Д. Баранник, О. Зернецька, Е. Багіров, В. Миронченко, Ю. Покальчук, І. Мащенко, В. Франко, А. Багмут, І. Борисюк, Г. Олійник та ін.).

Комплексного аналізу потребує й сучасний спортивний телевізійний дискурс, який певною мірою відбиває культуромовну ситуацію в країні загалом та специфіку усного мовлення на національному телебаченні зокрема. Метою статті є аналіз усного мовлення ведучих українських спортивних телепрограм, виявлення причин порушення норм сучасної літературної мови, накреслення основних шляхів подолання мовних помилок. Матеріалом дослідження стали телепрограми на спортивну тематику, що транслюються на національному телебаченні (на каналах “УТ-1”, “Інтер”, “Новий канал”, “ICTV”, “1+1”, “5 канал” та на телебаченні м. Рівного).

В умовах національно-культурного відродження України ставляться нові вимоги до працівника телефіру – тележурналіста, ведучого, коментатора, – здатного реалізовувати у професійно-мовленнєвій діяльності завдання, що стосуються формування громадської думки, виховання політично свідомих, з активною життєвою позицією членів суспільства. Сучасний тележурналіст має бути самобутньою мовною особистістю, яка, за визначенням Л. Струганець, досконало знає мову, усвідомлено творчо володіє нею, сприймає її в контексті національної культури, користується мовою як

органічним засобом самотворення, самоствердження і самовираження, розвитку своїх інтелектуальних й емоційно-вольових можливостей та як засобом соціалізації особи в даному суспільстві [2, с. 38].

Особливий інтерес учених викликають проблеми професійно-мовленнєвої діяльності журналіста. Провідною ідеєю багатьох теоретичних та науково-практичних досліджень є така: глибоке ознайомлення майбутніх працівників телебачення з теоретичними засадами культури мовлення, оволодіння практичними вміннями та навичками грамотного, культурного мовлення, постійне самовдосконалення в цьому напрямку дасть змогу стати високопрофесійними фахівцями у сфері журналістики. Справжній тележурналіст повинен бути вправним у вербальному й невербальному спілкуванні, мати звичку контролювати своє мовлення, вимову, дикцію, інтонаційну виразність, правильність слововживання, логічність; постійно працювати над збагаченням свого мовлення; вміти аналізувати своє і чуже ефірне мовлення, виявляти відхилення від норм, застосовувати різні засоби для їх подолання; навчитися “ставити” свій голос, вміти “чути” його; робити партитуру тексту; дбати про свіжість мовленнєвого ряду, плекати його звуколад, естетичну довершеність, вишуканість. Тільки за умови систематичної праці, усвідомлюючи всю її складність і основне – важливість для свого професійного зростання, тележурналіст зможе досягти відчутних результатів [1, с. 7]. Цілком закономірно, що в процесі підготовки тележурналістів особлива увага звертається саме на аспекти їхньої професійно-мовленнєвої діяльності.

Мовлення спортивних тележурналістів – це спеціалізоване використання журналістом / ведучим мовних засобів у процесі спілкування з глядацькою аудиторією з метою донесення до неї інформації певного ідейно-тематичного спрямування, а також формування громадської думки з тієї чи іншої проблеми. Крім того, мовлення спортивних тележурналістів частиною аудиторії глядачів / слухачів сприймається й оцінюється як взірцеве, що накладає особливу відповідальність на ведучого стосовно вибору ним адекватних мовних засобів вираження певного змісту.

Аналіз фактичного матеріалу свідчить про наявність в усному мовленні спортивних тележурналістів значної кількості типових помилок, із-поміж яких найчастотнішими є такі: ненормативна напівпом’якшена вимова шиплячих; порушення правил вимови асимільованих звуків; знеголошення дзвінких приголосних у кінці слова (на відміну від російської мови) та ін. Наведені нижче приклади свідчать про те, що телеведучі належним чином не дбають і про мелодику мовлення. Це стосується насамперед таких закономірних чергувань службових слів та морфем: прийменників *у – в*: *Сабо*

кинув в біій Гавранчича (РС – “Інтер”, “Подрибиці. Спорт”; 04.04.05); прийменників *з – із – зі*: *Хтось з гравців Боварії* (ДДЖ – “УТ-1”, ТФМ “Челсі – Баварія”; 06.04.05); постфіксів *-ся – -сь*: *Гра скінчилася з рахунком...* (МП – “1+1”, “Преспорт”; 03.04.05).

Засади милозвучності української мови не є чимось складним для засвоєння. В усному мовленні комуніканти активно послуговуються цими загальними правилами, автоматично будуючи фрази так, аби їх легко було вимовляти (і легко сприймати на слух). Із цією інформацією ознайомлюються учні загальноосвітньої школи ще в 5 класі, тому незнання фахівцями головних засад мелодики української мови викликає в адресатів у кращому разі подив, якщо не роздратування.

Окрім орфоепічних помилок, мовлення спортивних телеведучих рясніє порушеннями акцентуаційних норм, що зумовлено елементарним незнанням правил наголошування загальноновживаних українських слів. Помилки засвідчено в словах, що належать до різних частин мови, як-от:

- іменників (у т.ч. й у загальновідомих власних назвах): *заявку пропонують*, *відмови* (ІМ – “ІСТV”, “Факти. Спорт”; 02.03.05); *сімейні свята*; *у чемпіонаті Німеччини* (ОГ – “Нк”, “Тол!”; 06.02.05); *випадок* (ОС – “УТ-1”, “Світ спорту”; 30.03.05); *Обидва рази* (ІЦ – “УТ-1”, “НФ”; 28.03.05); *завдання*; *Грає команда донецького “Шахтаря”* (МН – “СТБ”, ТФМ “Динамо” (Київ) – “Металург” (Запоріжжя); 03.04.05);

- прикметників: *легка перемога* (РС – “Інтер”, “Інтерспорт”; 04.04.05); *матч мав стати найяскравішим*; *без тонкої гри* (СП – ФД; 13.04.05);

- числівників: *по-друге, перший* (МП – “1+1”, “ТСН (Спорт)”; 03.03.05); *Іде... чотирнадцята хвилина першого тайму...* (МН – “СТБ”, ТФМ “Динамо” (Київ) – “Металург” (Запоріжжя);

- займенників: *той самий Рінком* (ІЦ – “УТ-1”, “НФ”; 07.02.05);

- дієслів: *змагався* (СП – “1+1”, ТСН (Спорт); 10.03.05); *Один комплект гімнастичного знаряддя коштує...*; *14 квітня пройде матч ...* (ОЖ – “УТ-1”, “СК”; 03.04.05);

- прислівників: *знову* (ІМ – “ІСТV”, “Факти. Спорт”; 02.03.05); *насамперед* (ОГ – “Нк”, “Тол!”; 06.02.05) та ін.

У телетекстах на спортивну тематику найчастотнішими стосовно неправильного акцентування виявилися такі слова: *випадок*, *нападник*, *одинацять*, *чотирнадцять*, *завдання*, *новий*, *легкий* та ін.

У деяких випадках зустрічається наголошення, характерне для західних регіонів України – виокремлення передостаннього складу в слові (зазвичай це пояснюється впливом польської мови): *Ви привели приклади...* (ІЦ – “УТ-1”, “НФ”; 14.03.05), *було* (ОГ –

“Нк”, “Гол!”; 06.02.05); *донести... тонкощі гри* (СП – ФД; 13.04.05) і под.

Прикладами, що ілюструють перенесення акцентуаційних норм російської мови на українську, є словосполучення на зразок *став на ноги* (“СТБ”; 17.02.05) замість нормативного *став на ноги*. Для російської мови характерні прийменникові конструкції з наголосом саме на прийменнику.

Отже, відхилення від норм літературної вимови й наголошування у багатьох випадках пояснюється незнанням мовцями (телеведучими) закономірностей звукової реалізації українських фонем у мовленнєвому потоці, перенесенням особливостей фонетичної та акцентуаційної систем російської мови на український ґрунт. Належним чином не сформована артикуляційна база частини мовців певною мірою пояснюється відсутністю в деяких тележурналістів фахової лінгвістичної освіти, яка забезпечує вільне практичне володіння мовою, глибокі знання її норм, належним чином розвинуті вміння та навички грамотного усного мовлення.

У телерепортажах із футбольних матчів, у спортивних новинах спостерігається певна тенденція до регулярного вживання коментаторами окремих розмовних, просторічних та жаргонних слів. Деякі слова є, так би мовити, особливо улюбленими, через що досить часто вживаються у телетекстах спортивної тематики. Із-поміж таких лексем найуживанішими є: *вколотити* у значенні ‘з великою силою забити м’яч’; *защитовхати* у значенні ‘всупереч перешикодам, забити м’яч у ворота’; *завалити* у значенні ‘збити гравця суперників з ніг’; *вишка* у значенні ‘клуб вищої ліги’ тощо. Чимало проаналізованих слів (на зразок *пацан*, *вишка* та ін.) зареєстровано в “Короткому словнику жаргонної лексики української мови” Л. Ставицької (К., 2003), однак із відмінним значенням чи відтінком у значенні. Тож окремі слова цілком могли б поповнити загальний реєстр жаргонної лексики в лексикографічних працях аналогічного типу.

У спортивному теледискурсі широко використовуються розмовно-просторічні слова та вирази, які, на думку мовців (тележурналістів), покликані емоційно увиразнити текст, наблизити його до слухачької аудиторії, що складається переважно як із власне професіоналів (спортсменів та спортивних функціонерів), у чиєму мовленні ці номінації є широко вживаними, так і з пересічних глядачів, для яких розмовно-просторічна лексика є органічною. Нами засвідчено зокрема такі випадки слововживань: *Така дурня спадає на думку...*; *Зарядив м’яч в англійця; Тері не стовбичить в одному місці; У підкаті знову видряпав м’яча* (ПЧ – “УТ-1”, ТФМ “Дніпро – Ворскла”; 04.04.05); *Андрієнко засунув м’яч у кільце* (ОН – “Інтер”, “Подобиці. Спорт”;

06.04.05); *Спробуємо попорпатися в чоловічій збірній* (ОЖ – “УТ-1”, “СК”; 03.04.05) та ін.

Працівники телеєфіру для адекватної реалізації власного творчого задуму мають ретельно добирати лексичні мовні засоби з невичерпного арсеналу саме літературної мови, а не з периферійних зон національної мови. Недотримання цієї вимоги призводить до того, що нелітературні лексичні вкраплення порушують стилістичну цілісність тексту, стимулюють глядацьку аудиторію до аналогічного слововживання ненормативних елементів.

Свідченням негативного впливу російської мови на українську є величезна кількість зросійщених форм, уживаних у спортивному теледискурсі. Показово, що до таких росіянізмів є повноцінні українські відповідники, напр: *До последнього часу* (ОС – “УТ-1”, “ССп”; 01.04.05; ОМр – “Рівне-1”, “НР”; 30.03.05); *До последнього часу спортсмени вірили у перемогу* (ДШ – “УТ-1”, “СН”; 01.04.05) – нормативне *До останнього часу*; *Не вспнів закинути м’яч до кільця* (ГП – ТБГ “Київ” – “Будівельник”; 22.04.05) – нормативне *не встиг / не встигнув*; *З центра поля убіє півзахисник албанців* (РК – “Інтер”, ТФМ “Албанія – Україна”; 9.02.05) – нормативне *утік, відбіг*; *Гра може закінчитися непевним образом* (ГП – ТБГ “Київ” – “Будівельник”; 22.04.05) – нормативне *чином*; *на протязі місяця* (ОС – “УТ-1”, “ССп”; 01.04.05; ОМр – “Рівне-1”, “НР”; 30.03.05); *на протязі матчу* (ПЧ – “УТ-1”, ТФМ “Дніпро” – “Ворскла”; 04.04.05) – нормативне *протягом, упродовж*; *Вверження в команду* (ОН – “Інтер”, “Новини (Спорт)”); 01.03.05) – нормативне *вторгнення* тощо.

Використання ведучими чужомовних лексичних елементів свідчить про неналежне володіння нормами українського слововживання, про нездатність мовця оперативно й адекватно (щодо норм української літературної мови) відреагувати на певну ситуацію добором необхідного слова (нагадуємо, що йдеться передусім про коментування футбольних матчів, яке зазвичай відбувається в прямому ефірі й часто вимагає блискавичної реакції телеведучого на гострий епізод гри).

Порушення норм фіксується й у фонетичному оформленні слів, значення яких спільне в російській та українській мовах (нерідко це стосується слів із тим самим коренем), напр.: *Шарф[і]к на шії вболівальника* (ВЗ – “УТ-1”, “Вісті тижня”; 03.04.05); *...він зможе сиграти такий матч; М’яч знаходився в пальотє* (ДБ – “УТ-1”, ТФМ “Ювентус” – “Ліверпуль”; 05.04.05); *М’яч вирвав соперник; М’яч у врага* (РК – “Інтер”, ТФМ “Албанія – Україна”; 9.02.05) – треба: *у суперника*; *рахунок залишається два – ноль* (ДШ – “УТ-1”, “СН”; 01.04.05); *Динамівці виграли з рахунком “п’ять – ноль”* (МН – “СТБ”, ТФМ “Динамо” (Київ) – “Металург”

(Запоріжжя)”; 03.04.05).

Росіянізми, які засмічують мовлення телеведучих, представлені не лише повнозначними частинами мови, – поширені вони й поміж службових слів та вигуків:

- сполучників – *Но* і в “Оболоні” також не всі м’ячі вийшли... (СПа – “СТБ”, ФМ “Динамо” (Київ) – “Металург” (Запоріжжя); 03.04.05); *Но* тут в нього серйозні козирі (ДБ – “УТ-1”, ТФМ “Ювентус” – “Ліверпуль”; 05.04.05) замість українського заперечного сполучника *але*, синонімічними до якого є сполучники *проте*, *однак*, *втім* (утім);

- прийменників – *М’яч* полетів *мимо* воріт (РК – “Інтер”, “Подобиці. Спорт”; 04.04.05) замість прийменника *поза*;

- вигуків – *Усьо!* Дав м’яч Ковачу (ДДж – “УТ-1”, ТФМ “Челсі” – „Баварія”; 06.04.05) замість *Все!* (*Усе!*).

Телеведучі часто припускаються помилок, зумовлених впливом російської граматики. Це стосується, наприклад, неправильного вживання українських відмінкових форм:

1) у конструкціях з місцевим відмінком іменника (з прийменником *по*) – *Розписався м’ячем по воротах* (ОБ – “ІSTV”, “Факти. День”; 07.04.05); *Мав нагоду пробити по воротах* (СПа – “СТБ”, ТФМ “Динамо” (Київ) – “Металург” (Запоріжжя)”; 03.04.05), нормативною є форма *по воротах*; *“Дніпро” грає по тактиці...; відзначити гру по першому тайму* (ПЧ – “УТ-1”, ТФМ “Дніпро – Ворскла”; 04.04.05), правильно – *за тактикою / таймом*;

2) у конструкціях з орудним відмінком іменника – *Хтось з гравців... зарядив м’ячом* (ДДж – “УТ-1”, ТФМ “Челсі” – “Баварія”; 06.04.05); *з м’ячом О.Гусєв* (РК – “Інтер”, ТФМ “Албанія – Україна”; 9.02.05), треба – (з) *м’ячем*;

3) у конструкціях з родовим відмінком іменника, найчастотнішою є помилка у такому словосполученні: з *центру поля* (РК – “Інтер”, ТФМ “Албанія – Україна”; 9.02.05) замість з *центру поля*, оскільки закінчення *-а* іменник має лише коли стосується математичного терміна;

4) у складних числівниках на зразок *п’ятидесятиметрова дистанція* (ОБ – “ІSTV”, “Факти. День”; 07.04.05).

Підсумовуючи сказане, зауважимо, що удоскона-

лення мовлення сучасного телеведучого передбачає його активну безперервну роботу над собою, при цьому чистота мовлення несумісна з порушенням орфоепічних, акцентуаційних норм сучасної української літературної мови, зі стилістично невиправданим уживанням чужомовних лексичних вкраплень.

Подальше дослідження специфіки ефірного мовлення сприятиме підвищенню загального рівня культури усного спілкування не лише представників ЗМІ, а й тієї категорії слухачів і телеглядачів, якій адресовані телепрограми на спортивну тематику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Струганець Л.В. Культура мови: Словник термінів / Л. В. Струганець. – Тернопіль, 2000.
2. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум: Навч. посібник / О. А. Сербенська. – Львів, 2003.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ПРІЗВИЩ ТЕЛЕВЕДУЧИХ

ВЗ – Завудський Віктор
ГП – Полій Григорій
ДБ – Босянок Денис
ДДж – Джулай Дмитро
ДШ – Шемберко Дмитро
ЦЦ – Циганик Іван
ІМ – Мірошніченко Ігор
МН – Несенюк Микола
МП – Падалка Марія
ОБ – Бутинський Олександр
ОГ – Гливинський Олександр
ОЖ – Журахівський Олександр
ОМр – Мрозович Олександр
ОН – Нестеренко Ольга
ОП – Павлович Олександр
ОС – Степанищева Олена
ПЧ – Черепін Павло
РК – Кадемін Роман
РС – Свірін Руслан
СП – Полховський Сергій
СПа – Панасюк Сергій

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ТЕЛЕПРОГРАМ

“СН” – “Спортивні новини”
“ССп” – “Світ спорту”
ТБГ – трансляція баскетбольної гри
ТФМ – трансляція футбольного матчу

SUMMARY

The article analyses the oral speech peculiarities in leading Ukrainian sports TV programmes. The main attention is paid to typical mistakes in making up TV texts – breaking the accuracy of giving one’s view, logical summary information and so on.

ЗМІСТ

Вітаємо з ювілеєм!	3
Труш Т.М. Слово вчителя.....	4
Розділ І. Актуальні проблеми синтаксису	6
Гуйванюк Н.В. Складносурядні речення ускладненої структури	6
Кульбабська О.В. Класифікаційні параметри простого неелементарного речення в синтаксичній концепції К.Ф.Шульжука	11
Кузьмич О.О. Імплицитні елементи в структурі складного речення	15
Шкарбан Т.М. Засоби стислості структури складних конструкцій з однорідною супідрядністю	18
Волощук Р.М. Зовнішні синтаксичні актуалізаційні категорії речення.....	21
Давнюк С.В. Особливості семантики складних сурядно-підрядних конструкцій в українській мові	24
Ричагівська Ю.Є. Типи семантико-синтаксичних відношень у складному реченні віршованого жанру	27
Каленич В.М. Адвербіальні синтаксеми у двоскладних реченнях з одновалентними дієслівними предикативами	32
Щербачук Н.П. Імплицитність – експліцитність синтаксем у простих реченнях-репліках діалогічних едностей типу питання-відповідь	36
Пітель В.І. Незакінчені речення: проблема синтаксичного аналізу.....	40
Пацаранюк Ю.М. Синтаксичні конвергенції як форма реалізації іронії у структурі речення.....	43
Межов О.Г. Орудний відмінок як основний морфологічний варіант інструментальної синтаксеми.....	46
Роїк О.Ю. Семантична нівеляція порівняльних сполучників у структурі складнопідрядних речень.....	50
Костусяк Н.М. Формально-синтаксичні та комунікативні ознаки знахідного відмінка іменників.....	55
Розділ ІІ. Проблеми мовознавчих теорій.....	60
Загнітко А.П. Сучасні класифікації концептів: теоретичний і прикладний аспекти	60
Архангельська А.М. Еталон та анти-еталон чоловічої краси у дзеркалі української мови	67
Мединська Н.М. Проблема предметних та ознакових слів у сучасній лінгвістиці: семасіологічний аспект.....	71
Воробйова Л.М. Слово та його значення: психолінгвістичний аспект	74
Пальчевська О.С. Просторово-орієнтаційний код в українській фразеології.....	78
Войцешук Л.А. Синергетика мови як вияв її духовної сутності в лінгвофілософських концепціях вітчизняних учених.....	81
Бобрикова Ю.В. Мовні реалії та проблеми перекладу	86
Розділ ІІІ. Актуальні питання культури мовлення	90
Єрмоленко С.Я. Культура мови і мовні ідеали суспільства.....	90
Сюта Г.М. Поетичне слово-образ як знак української культури	94
Весельська Г.С. Нові явища у функціонування еднальних сполучників в українській літературній мові на початку ХХІ століття	97
Шульжук Н.В. Молодіжний жаргон як лінгвосоціальне явище.....	101
Желязкова В.В. Стилїстичні засоби вираження оцінки у сучасному політичному дискурсі ЗМІ України.....	106
Вокальчук Є.Л. Культурно мовні проблеми спортивного теледискурсу	110
Розділ ІV. Актуальні проблеми лексикології	114
Вокальчук Г.М. Українська індивідуально-авторська неологія та неографія: стан і перспективи	114
Шульга Т.А. Семантико-синтаксичні прийоми створення комізму	118
Адах Н.А. Оказіональні іменники зі значенням конкретної предметності в поетичному словнику Василя Барки	121
Гаврилюк Н.В. Особливості еволюції індивідуально-авторської лексичної номінації в поезії неокласиків	124
Тимочко О.Б. Основні тенденції у словотворчій практиці поетів-дисидентів 60-70-х років ХХ ст.	127
Тиха Л.Ю. Метафора Марії Матіос: семантичні типи та синтаксичні особливості їх реалізації (на матеріалі малої прози).....	130

Степанова О.І. Проблеми унормування та стандартизації наукової термінології.....	134
Дзюба М.М. Специфіка процесу апелятивзації у сфері наукової термінології	137
Шевчук Т.Б. Запозичені лексеми на позначення осіб, які займаються фінансово-економічною діяльністю в сучасних засобах масової інформації.....	141
Кірілкова Н.В. Фольклоризми у повістях Миколи Вінграновського	145
Панцьо С.Є., Лісняк Н.І. Складні слова як засіб емотивності у поезії Д. Павличка.....	149
Розділ V. Актуальні питання лінгвістики тексту, історії української мови, топонімики, діалектології.....	153
Сікорська З.С. Прийменникові конструкції як вада професійного мовлення.....	153
Олексієвець Л.С. Функціонально-стилістичні особливості тексту офіційно-ділового стилю	159
Карчевська О.Р. Мовна організація портрета людини в українській прозі 20-30 років ХХ ст. (на матеріалі повістей Б.Антоненко-Давидовича	164
Бибик С.П. Розмовно-діалогічна мова в художній оповіді (на матеріалі творів Григора Тютюнника	167
Мялковська Л.М. Конкретно-чуттєвий компонент у мовотворчості І.Нечуя-Левицького	171
Пітель В.М. Народна етимологія і суміжні мовні явища	175
Мандрик Н.В. Народне розмовне джерело як матеріал художньої творчості в Україні 17-18 ст	179
Бісовецька Л. А. Відіменний словотвір дієслів за допомогою суфікса <i>-и-</i> в українській мові: історія і сучасність.....	183
Бачкур Р.О. Лінгвістична типологія назв тварин як твірної бази в українській мові.....	187
Каленюк С.О. Топоніми як ваговий шар ономастичного простору у творах Уласа Самчука.....	192
Джочка І.Ф. Лексико-семантична типологія іменників з кількісним значенням (на матеріалі гуцульських говірок).....	195
Кисіль К.С. Семантика номінативних знаків глутонімії (на матеріалі словника «Арго нововижівських кожухарів на Волині» Й.Дзензелівського).....	201
Лавренчук М.В. Питання системного дослідження матеріальної лексики західно-поліських говірок	205
Розділ VI. Актуальні проблеми зіставного мовознавства.....	210
Даниленко Л.І. Становлення лінгвокогнітивної парадигми в чеському мовознавстві.....	210
Погрібна Т.А. Комунікативно-прагматичні особливості чеських народних прикмет	213
Кондзеля О.С. Засоби комізму в польському художньому дискурсі (Katarzyna Grosnowa «Nigdy w zygii!» і «Serce na temblaku»).....	217
Філь О.М. Культурноспецифічні слова у ролі запозичень в етнічних мовних картинах світу (на матеріалі української та польської мов)	222
Семагин Т.С. Реконструкція слів-імен концептів <i>прекрасне/потворне</i> в англійській та українській мовах.....	224
Яскевіч Ю.В. Етимологічний аспект аналізу концепту <i>страх</i> в англійській, українській та французькій мовах	228
Бісовецька Т.В. Реконструкція номінацій соціального статусу людини тематичного поля «Сімейні стосунки».....	232
Дутчак Н.М. Демінутивна семантика у сфері дієслова.....	236
Розділ VII. Актуальні проблеми мовної освіти	240
Хом'як І.М. Орфографічна культура писемного мовлення.....	240
Лещенко Г.П. Комунікативні завдання у системі вивчення морфології у 6-7 класах загальноосвітніх шкіл	243
Златів Л.М. Засвоєння основних способів підвищення інформативності тексту студентами-філологами	250
Антончук О.М. Психологічні умови формування орфографічних умінь і навичок в учнів 6-7 класів	254
Ковальчук Н.П. Символіка знаків пунктуації в електронній письмовій мові.....	257

Наукове видання
Збірник наукових праць
Актуальні проблеми сучасної філології
Мовознавчі студії
Випуск XVII

Упорядкування та наукове редагування
Степанова О.І.

Технічний редактор
Литвак А.М.

ББК 81 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету.
А 43 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії.
4 Вип. 18. – Рівне: РДГУ, 2010. – 265 с.
УДК
811.161.2

Здано до набору _____ . Підписано до друку _____
Формат 70x100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк на ризографі.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 8.0.
Тираж 300 прим. Зам. 57/1.

Видавничі роботи: редакційно-видавничий відділ РДГУ
33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет.
Адреса редакції: м. Рівне, вул. Остафова, 31; кафедра української мови